Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju

je razdelilo letos že vsa dosedaj došla darila svojih dobrotnikov, tako da je bilo primorano v tekočem mesecu vsem prosilcem podpore znižati, mnogim pa celo odbiti. Prihodnji mesec pa društvo sploh ne bo moglo deliti nobenih podpor, ako društvu ne ostanejo zvesti stari dobrotniki in ne pridejo tudi novi darovalci na pomoč. Uspešno delovanje društva se razvidi iz tega, da je v zadnjih petih mesecih razdelilo med zares potrebne in pridne dijake nad 5000 kron; sedaj pa žalibog ne more svoje naloge dalje vršiti brez pomoči slovenskega občinstva.

Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v p., Dunaj III., Reisnerstrasse 27.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Posavski učiteljski krožek je imel na Jožefovo svoj sestanek na Blanci pri tovarišu Likarju. Sklicateljica gospa dr. Romihova je v svojem ogovoru pozdravila gospoda šolskega nadzornika Stiasnega, došle prijatelje šole in učiteljstva ter stanovske tovarše in tovarišice, ki so prihiteli iz vseh bližnjih krajev, tako so s kranjske kakor s štajerske strani od Radeč doli do Vidma. Vesele so bile in le prehitro so minile urice, ki smo jih preživeli v kolegialnem občevanju med petjem, napitnicami in ob neizčrpnem zdravem humorju nekaterih tovarišev, zlasti tovariša Humka s Krškega.

Na veselo snidenje meseca majnika v Sevnici!

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 9. m. m. v ormoški okoliški šoli svoje glavno zborovanje. Udeležilo se ga je 24 članov, t. j. 70%, ter tovarišici Ivanka Svobodova iz Dornave in Mimika Šalamunova iz Tomaža kot gosta. Svojo odsotnost sta opravičila 2 uda.

Predsednik tovariš Rajšp je tokrat v svojih uvodnih besedah prijazno pozdravil tudi vse nenavzoče tovariše in tovarišice, kar bi znalo zbuditi in oživiti njihovo zakrknjeno „zbordušo".

Tov. Lud. Šijanec je razpravljal o razmerju med učiteljem, duhovnikom in kmetom; kaj je pravi vzrok sedanjemu razmerju med temi sloji, ter podal navodila za prihodnjost. Podavanje je bilo v vseh točkah soglasno sprejeto.

Iz tajnikovega letnega poročila je posneti, da je društvo koncem leta štelo 44 udov, in sicer 34 rednih, 4 izredne in 6 častnih. Izven društva je bilo 6 učiteljskih oseb. Bilo je 5 zborovanj ter 2 odborovi seji. Predavanj je bilo 6, in sicer: I. „Važnost skioptikona za šolo in ljudsko izobrazbo", demonstriral s skioptikonom Lud. Černej. II. „Stanko Vraz", predaval tov. Rosina. III. „Kako se naj šolska mladina vzgaja k točnemu izpolnjevanju dolžnosti", predavala tovariša Kosi in Karbaš. IV. „Kako je navajati otroke k samodelavnosti in samostojnosti v računanju", podavala tovariša Kosi in Preindl. V. „Na lastnih nogah", predaval tov. Košar Rob. VI. „Učitelj, duhovnik in kmet", predaval tovariš Lud. Šijanec.

Poročali so še v teku leta: Rajšp o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu, o „Lehrerbundovem" zborovanju in o seji „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic"; Porekar o glavnem zborovanju „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic"; Jerše o veliki skupščini „Zaveze" v Novem mestu ter Olga Serajnikova o učiteljskem počitniškem tečaju v Mariboru.

Sprejetih predlogov je bilo 14, ki jih je društvo samo izvedlo ali pa jih je odstopilo „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic" v nadaljno ukrenitev. V izvršitvi enoglasnega društvenega sklepa z dne 13. januarja 1910 se je tovarišu Ivanu Košarju izročila dne 1. avgusta pret. l. po deputaciji častna diploma. Na mnogaja zdrava leta!

Blagajniško poročilo je kazalo 262·70 K dohodkov ter 239·34 K izdatkov, torej 23·36 K prebitka.

Za tekočo društveno dobo je bil izvoljen stari odbor, in sicer: Josip Bajšp, predsednik, Anton Porekar, podpredsednik, Adolf Rosina, tajnik, Jakob Preindl, blagajnik, Ludovik Šijanec in Martin Šalamun, odbornika.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo 9. t. m. dobro obiskan občni zbor v Šmarju pri Jelšah. O društvenem delovanju je nakratko poročal predsednik, ker je tajnik bolan.

Blagajničarka g. I. Zupančičeva poda račun o društvenem imetju. Za njeno vrlo delo jo predsednik zahvali. Blagajnica je izredno ugodna, zato sklene zbor poslati prvih 50 K za kamen družbi sv. Cirila in Metoda. Članarina ostane tudi za leto 1911. po 4 K:

Izvoljen je sledeči odbor: Kurbus T., predsednik, Sekirnik Š., podpredsednik, Dobnik L. in Flere P., tajnika, Zupančičeva I., blagajničarka, Debelak I, in Korbar F., odbornika, Horvat T., pevovodja.

Prihodnje zborovanje bo na Ponikvi meseca majnika. Poleg drugega bo na dnevnem redu tudi: „Razgovor o konferenčnih vprašanjih". Nekateri člani žele, naj se redno pri zborovanjih razpravlja o važnih šolskih in stanovskih vprašanjih. Tak pogovor bo učiteljstvo zanimal, navadno je tudi večje koristi od dolgih referatov.

Poverjenik Slov. Šolske Matice prosi, naj blagovolijo šol. voditelji skrbeti, da bo vsaka šola član tega prekoristnega društva. Seveda ima sedaj knjige skoraj vsak učitelj; a za nami pridejo mlajši tovariši, ki bi te knjige nujno potrebovali, pa jih najbrž ne bodo mogli dobiti.

Kako jih tudi naj kupujejo, še sproti komaj zmagamo stroške. Za šolo jih rabimo, šola jih naj naroči.

Na snidenje pri majniškem izletu!

Slovenjebistriško učit. društvo zboruje 6. aprila ob pol 10. uri dop. v šoli na Črešnjevcu, in sicer s sledečim vzporedom:

1. Hospitacija.
2. Običajne točke.
3. Poročilo tov. zastopnika o delovanju v okr. šolskem svetu.
4. Slučajnosti.

Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi društveni

odbor.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri. Odbor tega društva je imel dne 8. t. m. svojo sejo. Ker zboruje naša dična Zaveza že meseca junija, se je sklenilo, da bode naše društvo zborovalo že prvi četrtek maja, in sicer na Sp. Škofijah.

Na zborovanju bo uvrščena v vzpored tudi tema: Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine — in to zaradi poziva Zaveze, da zamoremo glavnemu referentu na Zavezini skupščini prijaviti svoje sprejete resolucije, nasvete in podatke. Prosimo le, da se zglasi glavni referent tudi za naše društvo.

Prav tako opozarjamo p. n. ude na sklep občnega zbora z dne 3. februarja 1910, v Bertokih glede drugih predavanj. Doslej se ni zglasil še nihče.

Tudi socialni odsek bo poročal na zborovanju o svojem delovanju.

Odsek za sestavo zakonskih načrtov nujno pozivljamo, da bo na prihodnjem zborovanju prav zanesljivo rešil hvaležno nalogo, da ne pridemo s predložitvijo skupnih zakonov prepozno, ker nameruje že sam deželni odbor te predložiti deželnemu zboru v sprejem. Ako se ne morejo združiti vsi trije člani odseka, naj bi to izvršila ostala dva člana.

Blagajnik toži, da se nismo odzvali še vsi s prispevkom k obrambnemu skladu. Najpozneje na dan zborovanja mora biti znesek zbrau. Kdor se ne misli udeležiti zborovanja, pošlji blagajniku 3 + 1 + 4 K in odkrižal se bo stanovskega eksekutorja za leto dni.

Trst.

Občni zbor učiteljskega društva za Trst in okolico v Trstu je bil v nedeljo, 12. t. m., ob 10. zjutraj v prostorih slovenske šole na Aquedottu.

Predsednik tov. Ferluga pozdravi s presrčnim poetiško navdahnjenim govorom mnogobrojno zbrane tovarišice in tovariše. Posebno z veseljem pa pozdravlja slov. profesorje srednjih šol, ki so vstopili v naš krog, zavedajoč se, da imamo isti smoter vzgajati nam zaupano mladino. Učiteljstvo jo izkleše iz sirove grude, a oni jo obdelajo v brušen kamen.

Tajnik tov. Gerbec nam poda poročilo o delovanju minolega društvenega leta. Iz tega posnemamo, da se je delovanje bolj omejilo na notranjost. Tudi število članov se je pomnožilo, tako da bodo v novem društvenem letu bele vrane slovanski učitelji v Trstu, ki bi ne bili v naši organizaciji.

Ker je blagajnik nevarno obolel, se na predlog tov. Germka sklene, naj se poročilo opusti ter poroča o tem pri prihodnjem zborovanju.

Knjižničar tov. Valentič poroča, da se je tudi letos pridno nakupovalo knjige za šolarske knjižnice, katerih je sedaj 11 (10 v okolici in 1 v mestu via Fontana)

Poročevalec socialnega odseka tov. Sosič poroča o njega delovanju.

Vsa omenjena poročila so bila sprejeta z odobravanjem.

Izvolitev odbora, izobraževalno-socialnega odseka, pomnoženega odbora za sprejem „Zaveze" in delegatov zanjo se je vršila z vzklikom soglasno.

V prvi seji so se odbori tako-le sestavili:

Odbor: predsednik: Ferluga Štefan, nadučitelj, d. ž. poslanec itd. na Opčinah,

podpredsednik: dr. Merhar Ivan, c. kr. gim. profesor;

tajnik: Germek Anton, mest. učitelj;

namestnica: Hočevar Pavla, učiteljica C. M. šole;

blagajničarka: Scheimer Ana, mestna učiteljica;

namestnica: Martelanc Amalija, mestna učiteljica;

pevovodja: skladatelj Adamič Emil, učitelj C. M. šole;

knjižničar: Fonda Fran, mestni učitelj;

odborniki: Dimnik Slavoj, c. kr. pripr. učitelj; Furlani Ivan, c. kr. učitelj na drž. nemški šoli; Subotić Katica, učiteljica srbske šole; Valentič Ciril, voditelj;

namestniki: Čok Amalija, mest. učit.; Križman Nazarij, mest. učit., in Šemè Anton, c. kr. učitelj na slov. šoli;

pregledovalci računov: Kleinmayer pl. Ferdo, mestni učitelj, in Starec Ferdo, voditelj.

Razsodišče: Pakiž Antonija, mest. učit.; Valentič Anton, šol. ravnatelj v p., in Vrščaj Ivan, c. kr. učielj na drž. nemški šoli.

Izobraževalno-socialni odsek:

načelnik: dr. Merhar Ivan, c. kr. profesor;

podnačelnik: Čok Andrej, c. kr. učitelj na slov. šoli;

zapisnikarica: Gregorič Marica, mestna učiteljica;

člani: Dolenc Mat., prof. c. kr. gimn.; Marinček Fran, mešč. učit. na trg. šoli; Mirk Vasilij, prof. na trg. šoli; Hočevar Pavla, učit. C. M. šole; Sabadin Iva, mest. učit.; Kleinmayr pl. Ferdo, mest. učit.; Šemè Anton, c. kr. učit. na slov. šoli; Sosič Edvard, mest. učit., in Vrščaj Ivan, c. kr. učitelj.

Veliki odbor za sprejem „Zaveze" sestoji iz 37 članov, ki jim načeluje vodstvo društva.

Kot zastopniki „Zaveze" so bili izbrani: Čok Marija, Katinara; Godina Marija, Škedenj; Humplik Marija, Barkovlje; Posega Ida, Rojan; Gruntar Karel, Bazovica; Pakiž Emil Križ; Betriani Teodor, Trst in Waschte Gustav, Trst.

Namestniki: Danev Ivan, Vrdela; Černagoj Marica, Rojan; Kos Fran, Trst; Šorc Josip, Opčine; Škerjanec Josipina, Opčine; Vatovec Josipina, Opčine.

Letnina ostane neizpremenjena (4 krone na leto).

Pri tej točki predlaga tov. Germek, naj se ustanovi mali fond in sprejme se, da plača vsak član poleg letnine še 2 K, in sicer v aprilu in maju.

Sklene se nadalje, da se sprejmejo praktikanti brezplačno v društvo.

Ker je društvo plačalo delež 200 K za „Učit. konvikt", se izvoli zastopnikom tovariša Grmka Antona.

Prihoduje javno zborovanje se določi za 4. oktobra na Katinari.

Glede zborovanja vseslovanskega učiteljstva v Krakovu se sklene, naj novoizvoljeni odbor pošlje okrožnico na vse šole s pozivom, naj se oni, ki se mislijo udeležiti tega zborovanja, priglasijo pri odboru, a ta potem izroči vse te udeležence vodstvu „Zaveze", ki naj pri zborovanju določi kandidate za delegate v Krakovo.

Končno se sklene, da se o priliki „Zaveze" v Trstu napravi koncert in razne druge prireditve, za katere naj skrbi pomnoženi odbor. Tov. predsednik priporoča, naj učiteljstvo pošlje na odbor podatke: kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine in sklene to krasno uspelo zborovanje z željo, da nam novoizvoljeni odbori gotovo povzdignejo društvo na eno prvih mest jugoslovanskih učiteljskih društev.

Poročevalec.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino; 1. Auguštin Požegar: Misli o refomi ljudske šole. — H. Pav. Flere:? Scharrelmann. — 3. Narodna prosveta na bolgarskem. — 4. J. K. Tuberkuloza. 5. Književno poročilo. — 6. Razgled; Časopisni vpogled, Šolske in učiteljske vesti, Šolstvo na slovanskem jugu, Višješolski vestnik, Mala poročila, Razne vesti.

Srednješolski vestnik.

** **Počitnice na srednjih šolah.** naučni minister je odločil, da se glavne počitnice na srednjih šolah, ženskih licejih, na učiteljskih pripravnicah, trgovskih in pomorskih šolah tako urede, da trajajo od 16. julija do 15. septembra. Da se pa dobi potrebni čas za zrelostne izpite in pa sprejemne izkušnje, zato se bo šolsko leto na vseh teh zavodih končalo že 1. ali 2 julija

Imenovanje. Štajerski deželni šolski nadzornik dr. Karel Tumlirz je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. Pravtako je imenovan za dvornega svetnika Anton Strel, dež. šolski nadzornik v Zadru.

Politiški pregled.

Vprašanje italijanske fakultete. Bar. Bienerth je izjavil poslancu Conciju, da ne more dati garancij niti zato, da pride vprašanje italijanske pravne fakultete po Veliki noči na vrsto. Rekel je, da bi prišla predloga v razpravo gotovo pred Veliko nočjo, ako bi ne prišlo do afere zaradi potovanja nemških nacionalcev v Rim. Tudi zaradi slovenske opozicije se bo razprava morala vršiti šele po Veliki noči. Italijanski poslanci so baje grozno jezni na Bienertha, ki ni niti z mazincem ganil v to, da bi se rešitev tega vprašanja pospešila. Eno grenko izkustvo za drugim za naše Italijane, ali nobeno ni dovolj izdatno, da bi jih izpametovalo, da bi nastopili pot, ki kar leži pred njimi: pot sporazumljenja s Slovani.

Podržavljenje okrajnih šolskih nadzornikov in službena pragmatika za drž. učitelje. V zadnji seji šolskega odseka državnega zbora so nadaljevali razpravo o predlogu glede podržavljenja okrajnih šolskih nadzornikov. Bilo je sklenjeno pozvati vlado, naj čimpreje predloži drž. zboru zakonski načrt službene pragmatike za državne učitelje.

Važen socialno političen zakon. V poslanski zbornici je podal dr. Rybař iniciativen predlog, ki je naperjen proti izkoriščanju najemnikov od strani lastnikov hiš. Država naj poseže nadzorovalno in represivno vmes ter razveljavi najemninske pogodbe, ki kažejo na sebi znake oderuštva.

Praga in nemški napisi. Gospodarska komisija praškega mestnega sveta je sklenila, da morajo imeti vse restavracije, ki se nahajajo v mestnih hišah samo češke napise tako zunaj kakor znotraj.

* **Novi šolski zakon v Belgiji.** Belgijska zbornica je sprejela nov šolski zakon, ki stopi v veljavo l. 1914. Belgijsko šolstvo je bilo doslej v klerikalnih rokah in je bilo treba korenite izpremembe. Sprejeti zakon bo šolske razmere vsaj deloma izboljšal, šolska dolžnost je do 14 leta, delo je do te dobe otrokom prepovedano. Obisk ni obligaten, pač pa mora oblast vplivati z moralnim pritiskom na ljudstvo.

Davek na alkohol. Po prejšnjem ministru Bilinskem zasnovani davek na alkohol se bliža uresničenju. Davek utegne prinesti državi do 200 milijonov dohodka; v prvi vrsti ga porabijo seveda za *mornarico in vojsko.*

* **V proračunskem odseku** je poročevalec Schmid predlagal na navtični akademiji v Trstu nemške paralelke. Stanek je poročal o tem, da se veliko stori za nemško ljudsko šolstvo v Primorju, posebno v Trstu in Pulju.

* **Žensko gibanje v Avstriji.** Po vsej Avstriji so se v nedeljo vršili shodi v prilog ženski volilni pravici. Dunajskega shoda se je udeležilo okolo 4000 žensk, ki so se po shodu podale čez Ring k mestni hiši, kjer so pele pesem o ženski pravici.

Odprave smrtne kazni na Portugalskem. Portugalski ministrski svet pripravlja zakon, ki odpravlja smrtno kazen.

Obrambni vestnik.

** **Iz Celja nam pišejo:** „Slovenski Narod" je v št. 50. z dne 2. marca t. l. prinesel v dopisu iz Šmarja pri Jelšah na koncu

---

so jo v podružnico. Tam-le je nova kaplanija, onstran cerkve novo župnišče, o — postavili se bomo!"

„In vse to je postavilo ljudstvo, ki si rekel, da je ubožno?"

„Hm, da. A ljudstvo je veliko, in gospod so rekli."

„Oglejva si še to, preden si odpočijem."

„Bodi ti," je pristavil in je stopil dalje.

Korakala sva po široki, zložno položeni cesti do cerkve, ki se dviga vrhu nizkega grička. Stavba še ni bila docela izvršena, a pridno so delali in vztrajno. Vse je kazalo, da bo to božji hram, kakršnih je pri nas na kmetih malo. S tovarišem sva vstopila v novo cerkev, ki je bila takrat še vsa prepredžena z odri in prehodi. Tlaka še ni bilo, in ravno so vzidavali visoka, ozka okna, umetno zložena iz raznobojnega stekla. Zadnji solnčni žarki so slikali na stene pestre vzorce in pisano oblečene svetnike. Na spodnjem robu so v steklo napisana imena onih, ki so darovali okna. Bral sem imena kmetov in profesorjev, Marijinih devic in — učiteljic. Da, na stranskem oknu je napisano „I. I., učiteljica" in takoj poleg „X. X., učiteljica".

„Hej," sem rekel tovarišu in sem pokazal na oni dve okni, „vidi se, da smo bogato plačani in da je nepotrebna regulacija!"

Zapustila sva cerkev in sva stopila na prostor pred cerkvijo. Vsenaokrog je ležalo kamenje in opeka, železni nosilci in tramovje. Vmes so se gibali zidarji. Za cerkvijo je veselo rasla iz tal velikanska palača.

„To bo župnišče," mi je povedal tovariš.

„Mila mi majka, čemu toliko prostora za samcatega človeka, ki je kvečjemu oženjen z brevirjem. To je velikomestni hotel."

„Če je denarja, zakaj bi ne zidali? Sicer pa pravijo, da bo tu božja pot. Godili se bodo čudeži. Ljudje bodo prihajali in gospodje."

„Čemu je ona hiša?" sem vprašal in sem pokazal na veliko, že dodelano poslopje pod cerkvijo.

„To je kaplanija. Ej, krasnih sob je v njej in kopalnica in dvorana z odrom za predstave. O, vsega so si preskrbeli, ker so zidali sebi."

„In svetišče so postavili Bogu?"

„To je njihova stvar!"

In odšla sva s tovarišem na njegovo stanovanje — v borno podstrešno sobico . . .